

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Redovisning av användning av vissa hemliga tvångsmedel under 2013

Denna rapport har tagits fram av Åklagarmyndigheten i samverkan med Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Tullverket. I en bilaga till rapporten har Rikspolisstyrelsen och Tullverket redovisat användningen av hemliga tvångsmedel med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas under rättelseverksamhet.

Tidigare regeringsuppdrag

Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen har sedan 1997 varje år lämnat en redovisning till regeringen för användningen av hemliga tvångsmedel. Redovisningen har omfattat alla tillstånd som lämnats för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning enligt bestämmelser i 27 kap. rättegångsbalken. Redovisningen har även innehållit uppgifter om ansökningar som avslagits av domstolen.

Ändrad lagstiftning

Den 1 juli 2012 ändrades bestämmelserna om hemliga tvångsmedel. Beteckningarna hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning ersattes i 27 kap. rättegångsbalken av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (HAK) respektive hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (HÖK). Numera krävs domstolsbeslut även för inhämtande av uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden. Genom en ny lag ges möjlighet till inhämtning i underrättelseverksamhet av uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden och lokaliseringssuppgifter.

Nytt regeringsuppdrag

Regeringen har i ett beslut den 24 januari 2013 (Ju2013/326/Å) ändrat det tidigare uppdraget. I det nya beslutet anges att Åklagarmyndigheten i samverkan med Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Tullverket utifrån respektive myndighets ansvarsområde en gång per år med början år 2013, före maj månads utgång, till regeringen ska lämna en gemensam redogörelse för tillämpningen av bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning (HKÖ) vid förundersökning i brottmål un-

der föregående år. Redogörelsen ska även omfatta inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Redogörelsen ska inte omfatta Säkerhetspolisens tillämpning av sådana tvångsmedel.

Underlaget för redovisningen

Redovisningen bygger på manuellt framtagna uppgifter. Arbetet med att ta fram ett nytt elektroniskt diarium pågår vid Åklagarmyndigheten. Konsekvensen av att uppgifterna tas fram manuellt är i första hand att arbetet blir tidskrävande. Det finns givetvis också en risk för att det görs fel i den manuella redovisningen av enskilda ärenden, fel som skulle kunna undvikas med en elektronisk framtagning av siffrorna. Vidare kan eventuellt systematiska fel uppstå genom att olika rapportörer bedömer frågeställningarna olika eller gör olika bedömningar i gränsdragningsfrågor. Sådana olikheter kan också undvikas med ett elektroniskt förfarande.

Den största svårigheten med redovisningen finns i bedömningen av vilken nytta som de olika tvångsmedlen medfört. Detta berörs mer senare i rapporten. Dessa svårigheter skulle inte minskas med ett elektroniskt diariesystem.

Hemliga tvångsmedel

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (tidigare hemlig teleavlyssning)

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation kan användas vid förundersökning om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år samt försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott om sådan gärning är belagd med straff eller annat brott om det kan antas att brottets straffvärde överstiger två år. Ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ger också rätt till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas endast om domstol efter prövning i det enskilda fallet gett tillstånd till detta.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (tidigare hemlig teleövervakning)

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan användas vid utredningar om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader samt dessutom vissa särskilt angivna brott. Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan också användas vid försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott om sådan gärning är belagd med straff.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får användas endast om domstol efter prövning i det enskilda fallet gett tillstånd till detta.

Hemlig kameraövervakning

Hemlig kameraövervakning innebär att fjärrstyrda TV-kameror, andra optisk-elektroniska instrument eller därmed jämförbara utrustningar används för optisk personövervakning vid förundersökning i brottmål utan att upplysning om övervakningen lämnas.

Hemlig kameraövervakning kan användas i förundersökningar om samma brottslighet som hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Den kan endast användas om det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet med undantag för vissa situationer om åtgärden syftar till att fastställa vem som skäligen kan misstänkas för brottet.

Hemlig kameraövervakning får användas endast om domstol efter prövning i det enskilda fallet gett tillstånd till detta.

Redovisning för användningen under 2013

Antalet personer

Antal personer som varit föremål för ett hemligt tvångsmedel redovisas i år för första gången uppdelat på respektive tvångsmedel. Tidigare särredovisades endast de som varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. En person kan ha varit föremål för flera olika former av hemligt tvångsmedel. I sådant fall räknas personen med under flera tvångsmedel. En sammanräkning av antalet personer som redovisas för varje tvångsmedel ger således inte en uppgift om hur många olika individer som utsatts för ett eller flera hemliga tvångsmedel.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har omfattat 1 251 personer jämfört med förra årets 1 268 personer, en marginell minskning.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har omfattat 2 381 personer. Antalet har sannolikt ökat påtagligt, men som nämnts finns inte någon jämförelsesiffra från förra året. En ökning har också varit förväntad som en effekt av de ändrade reglerna som trädde i kraft den 1 juli 2012. Förra årets redovisning omfattade ett halvårs tillämpning av de nya bestämmelserna. Årets redovisning omfattar ett helt års tillämpning.

Hemlig kameraövervakning har omfattat 86 personer.

Antalet förundersökningar

Hemliga tvångsmedel har använts i 1 121 förundersökningar, föregående år 912, en ökning med 23 procent. I 680 förundersökningar, dvs. 60 procent, har hemligt tvångsmedel använts i förundersökningar med två eller flera misstänkta.

Antalet tillstånd

Ett tillstånd avser i detta sammanhang ett telefonnummer eller annan adress. Det innebär att samma misstänkt kan vara föremål för flera tillstånd om han eller hon använder sig av flera telefoner eller annan adress som används vid elektronisk kommunikation.

Tillstånden fördelar sig mellan de olika tvångsmedlen på följande sätt, uppdelade också på olika brottstyper. Såväl kvalificerade som osjälvständiga brottsformer (grovt brott, medhjälp, stämpling, förberedelse och försök) redovisas tillsammans med huvudbrottet.

Brottstyp	HAK		HÖK		HKÖ	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Narkotikabrott/smuggling	2 336	2 655	1 067	1 969	55	59
Våldsbrott	661	349	1 603	1 003	7	29
Sexualbrott/människohandel	58	44	95	80	0	6
Tillgreppsbrott	60	169	624	621	3	4
Ekonomiska brott	134	93	217	166	10	4
Övriga brott	135	122	329	256	23	14
Totalt	3 384	3 432	3 935	4 095	98	116

Under 2013 har således 3 384 tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation meddelats. För 2012 var antalet 3 432. Det är i huvudsak i mål som avser grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling som hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation förekommit, 69 procent.

Antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation är 3935 jämfört med 4095 för 2012. Här är det mål avseende våldsbrott som dominerar, 41 procent.

Antalet tillstånd till hemlig kameraövervakning är 98 för 2013 jämfört med 116 för 2012.

Avslag på ansökningar om tillstånd

Domstolarna har under året avslagit 11 ansökningar om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, vilket motsvarar 3 promille av antalet ansökningar. Föregående år avslogs 9 stycken. Andelen avslag är i stort sett lika stor som förra året.

För hemlig övervakning av elektronisk kommunikation är antalet avslag 21, vilket motsvarar 5 promille. Föregående år avslogs 48 stycken.

När det gäller hemlig kameraövervakning var det 2 ansökningar som avslogs, vilket motsvarar 2 procent. Föregående år avslogs 5 ansökningar.

Det totala antalet avslag i förhållande till det totala antalet tillstånd är 5 promille mot föregående år 8 promille. Antalet avslag är dock så litet att några säkra slutsatser inte kan dras av förändringarna.

Avlyssnings- och övervakningstid

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning har verkställts under följande tider, angivna i dagar.

	HAK		HKÖ	
	2013	2012	2013	2012
Totalt antal dagar	120 926	147 211	2 870	2 830
Genomsnittligt antal dagar	36	43	29	24
Kortaste tid i dagar	1	1	3	1
Längsta tid i dagar	336	338	212	269

Den totala tiden för hemlig avlyssning har minskat med 18 procent och den totala tiden för hemlig kameraövervakning har ökat marginellt med 1 procent.

Tvångsmedlets nytta för brottsutredningen

Redovisningen av vilken nytta som de hemliga tvångsmedlen haft bygger med nödvändighet på uppskattningar från åklagarna. Att göra dessa uppskattningar kan vara svårt i de enskilda fallen. I mål, som pågått under en lång tid, med flera misstänkta och många avlyssnade samtal och ett omfattande utredningsmaterial i övrigt kan det vara problematiskt att peka ut en enskild utredningsåtgärds nytta.

gärd som inneburit den nytta som ska mätas. Ofta är det flera åtgärder som leder fram till ett resultat, sammantaget eller stegvis.

En omständighet som medför att siffrorna är svåra att jämföra mellan olika år är att nyttorna uppkommer under olika skeden av förundersökningen och under rättegången. Det är först när målet är avgjort som man slutligen kan konstatera vilken nytta tvångsmedlet inneburit.

Av totala antalet personer som har varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, 1 251, har åklagarna uppskattat att det hemliga tvångsmedlet varit till nytta för brottsutredningen avseende 787, vilket motsvarar 63 procent. Föregående år uppskattade åklagarna nyttan till 73 procent.

Av totala antalet personer som har varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, 2 381, har åklagarna uppskattat att det hemliga tvångsmedlet varit till nytta för brottsutredningen avseende 1 637, vilket motsvarar 69 procent. Föregående uppskattade åklagarna nyttan till 62 procent.

Av totala antalet personer som har varit föremål för hemlig kameraövervakning, 86, har åklagarna uppskattat att det hemliga tvångsmedlet varit till nytta för brottsutredningen avseende 61, vilket motsvarar 71 procent. Föregående år särredovisades inte den procentuella nyttan med hemlig kameraövervakning.

Nedan anges för de olika tvångsmedlen mer preciserat i vilken omfattning de inneburit någon nytta för utredningen. Siffrorna redovisar den uppskattning som den åklagare som har lett förundersökningen gjort. De anger hur många misstänkta som det hemliga tvångsmedlet inneburit nytta mot.

Nyttan avseende hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

	Antal	Andel	
		2013	2012
Uppgifter från tvångsmedlet har utgjort underlag i en förhörssituation	551	44 %	31 %
Uppgifter från tvångsmedlet har använts som överskottsinformation	144	12 %	14 %
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	688	55 %	
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till användande av annat tvångsmedel mot den misstänkte	416	33 %	28 %
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till användande av annat tvångsmedel mot annan person än den misstänkte	265	21 %	13 %

Uppgifter från tvångsmedlet har medfört att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	67	5 %	5 %
Uppgifterna från tvångsmedlet har medfört att den misstänkte kunnat åtalas	329	26 %	20 %

Nyttan avseende hemlig kameraövervakning

	Antal	Andel	
		2013	2012
Uppgifter från tvångsmedlet har utgjort underlag i en förhörssituation	49	57 %	41 %
Uppgifter från tvångsmedlet har använts som överskottsinformation	6	7 %	3 %
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	60	70 %	
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till användande av annat tvångsmedel mot den misstänkte	20	23 %	39 %
Uppgifter från tvångsmedlet har lett till användande av annat tvångsmedel mot annan person än den misstänkte	17	20 %	16 %
Uppgifter från tvångsmedlet har medfört att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	1	1 %	0 %
Uppgifterna från tvångsmedlet har medfört att den misstänkte kunnat åtalas	37	43 %	16 %

Nyttan avseende hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Den nytta som hemlig övervakning av elektronisk kommunikation inneburit för de brottsutredningar i vilka de använts kan exemplifieras med följande exempel. De bygger på intervjuer med åklagare som beskrivit några typiska situationer när hemlig övervakning av elektronisk kommunikation används.

Under utredning av ett rån på allmän plats kan med hjälp av positionering av den misstänktes telefon fastslås att telefonen varit på platsen för brottet. Med hjälp av uppgifter om vilka samtal eller meddelanden som skett vid tiden för brottet i eller i nära anslutning till denna kan utredas om det är den misstänkte som just vid tillfället förfogat över telefonen. Dessa uppgifter har stor betydelse vid förhör med den misstänkte för att ställas mot dennes eventuella förnekande av att ha varit på platsen. Uppgifterna kan också ha stor betydelse som bevisning vid en rättegång.

Vid utredning grov kvinnofridskränkning kan det vara av stor betydelse att med hjälp av samtalslistor kunna visa på omfattningen av och tidpunkterna för en misstänkts mans kontakter med sin tidigare hustru.

Rättslig hjälp

I ärenden om begäran om internationell rättslig hjälp från annat land har 72 tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation beviljats, vilket utgör 2,1 procent av samtliga beviljade tillstånd till sådan avlyssning. För 2012 var antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation 34. Inte någon ansökan har avslagits 2013.

Motsvarande uppgifter för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation är 245 tillstånd, vilket utgör ca 5,9 procent av samtliga beviljade tillstånd till sådan övervakning. Föregående år var antalet 134. Inte någon ansökan har avslagits 2013.

Tillstånd till hemlig kameraövervakning med anledning av en begäran om rättslig hjälp har inte sökts under 2013.

Antalet personer som varit föremål för avlyssning eller övervakning med anledning av begäran om rättslig hjälp har varit 144, ca 3,7 procent av samtliga personer.

Bedömning

Bakgrund

Användningen av alla tvångsmedel kan innebära integritetsintrång mot enskilda personer. Denna risk är särskilt påtaglig när tvångsmedlet innebär att den misstänkte utan att känna till det avlyssnas eller övervakas och det är det huvudsakliga skälet till den omfattande tillsyn som sker av de hemliga tvångsmedlen, bl.a. genom regeringens krav på årlig redovisning. Det viktigaste måttet på risken för integritetsintrång är hur många personer som avlyssnats och övervakats. Det är ju de enskilda individerna som ska skyddas mot oberättigade integritetsintrång.

Men samtidigt som de kan medföra integritetsintrång utgör de hemliga tvångsmedlen viktiga redskap under förundersökningar avseende grova brott som drabbar många enskilda. De hemliga tvångsmedlen ska utnyttjas i den utsträckning som lagstiftaren avsett för att åklagare och polis ska kunna fullfölja uppdraget att upptäcka, utreda och lagföra allvarlig brottslighet med stora negativa konsekvenser för samhället och enskilda.

Antalet avlyssnade och övervakade personer bör jämföras med den nytta som tvångsmedlet inneburit för förundersökningarna. Relationen mellan antalet personer och nyttan – effektiviteten av tvångsmedlet – är också ett viktigt mått.

Men att bedöma vilken nytta för den brottsbekämpande verksamheten som användningen inneburit innebär också, som beskrivits ovan, stora svårigheter.

Antalet avlyssnade eller övervakade personer

Antalet personer som varit föremål för avlyssning av elektronisk kommunikation har minskat marginellt, från 1 268 till 1 251 personer.

Antalet personer mot vilka övervakning av elektronisk kommunikation används har uppgått till 2 381 personer. Motsvarande uppgift för förra året särredovisades inte. Det är dock klart att det är fråga om en markant ökning. Som angetts ovan var en ökning väntad eftersom de ändrade bestämmelserna slagit igenom fullt ut först under 2013. Ändringarna innebär att uppgifter om särskilda elektroniska meddelanden kan inhämtas enbart efter beslut av domstol. Tidigare kunde många uppgifter inhämtas utan domstolsbeslut med stöd i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. I prop. 2011/12:55 s. 119 uppskattades att ökningen av antalet ansökningar om tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation försiktigtvis kunde uppskattas till ca 4 000 ärenden årligen.

Antalet tillstånd

Antalet tillstånd är helt beroende av det användarmönster som de misstänkta har när det gäller telefoner. För att minska möjligheterna till spårning använder sig gärningsmännen t.ex. av oregistrerade kontantkort som byts frekvent. Ju oftare ett byte sker desto fler telefonnummer eller andra adresser måste avlyssnas vilket medför fler tillstånd.

Antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har minskat med 48, antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har minskat med 160.

Antalet tillstånd har inte ökat när det gäller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation trots att antalet personer som varit utsatta för denna typ av tvångsmedel ökat. Förklaringen till detta kan vara att det numera inte krävs ett särskilt beslut om övervakning om domstolen ger tillstånd till avlyssning, det innefattas i detta beslut. Tidigare begärdes regelmässigt tillstånd till övervakning i alla utredningar i vilka avlyssning användes för att få reda på vilka telefonnummer som användes av den misstänkte. Numera behövs inte det och alla de tillstånden har försvunnit ur statistiken. Men samtidigt har antalet tillstånd ökat eftersom det numera krävs ett domstolsbeslut. Därför är resultatet totalt sett ett lika stort antal tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Brottslighetens art

Tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation meddelas framför allt i förundersökningar om narkotikabrott. Det gäller även för 2013.

När det gäller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation är det istället våldsbrotten som legat till grund för användningen i flest fall. Under 2012 användes tvångsmedlet främst vid narkotikabrott/smuggling. Förklaringen är troligen att i många narkotikautredningar används hemlig avlyssning och då krävs det inte längre något tillstånd till hemlig övervakning varför antalet sjunkit. När det gäller våldsbrott råder det motsatta förhållandet. Tidigare kunde telefonlister mm inhämtas utan tillstånd från domstol vilket krävs nu varför antalet stigit.

Antalet avslag

Antalet avslag är även i år väldigt lågt. Det går därför, som nämnts ovan, inte att dra några slutsatser av förändringarna.

Domstolarnas prövning säkerställer att åklagarna följer den lagstiftning som finns. Siffrorna för antal avslag visar att åklagarna är väl införstådda med de krav som domstolarna ställer på det underlag som krävs för ett tillstånd. Användningen av hemliga tvångsmedel är både resurskrävande och integritetsingripande. Bakom varje ansökan finns därför överväganden med utgångspunkt från behovet av åtgärden, proportionaliteten i förhållande till det integritetsintrång som åtgärden kan innebära samt om det finns möjligheter att uppnå det avsedda resultatet på andra mindre integritetsingripande sätt. De uppgifter som framgår av redovisningen stödjer att dessa överväganden gjorts.

Antalet förundersökningar

Även antalet förundersökningar har ökat. Ökningen är 23 procent. Orsaken kan troligen vara samma som angetts ovan angående antalet övervakade personer. Av förundersökningarna har 60 procent avsett förundersökningar med fler än en misstänkt. Föregående år var andelen 50 procent.

Avlyssnings- och övervakningstid

Den totala avlyssningstiden avseende hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har under 2013 varit 120 926 dagar, en minskning med 18 procent. Övervakningstiden för hemlig kameraövervakning har ökat med 1 procent.

Nyttan av hemliga tvångsmedel

Som framgår ovan har åklagarna bedömt att avseende 63 procent av de personer som avlyssnats, har det hemliga tvångsmedlet varit till nytta för utredningen. Motsvarande siffror för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning är 69 procent respektive 71 procent

Den största nyttan med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har varit att uppgifterna stärkt misstankarna mot 688 misstänkta. 67 personer har tack vare den hemliga teleavlyssningen kunnat avföras från utredningen, samma antal som för 2012. 329 personer har kunnat åtalas med stöd av de uppgifter som kommit fram vid hemlig teleavlyssning, 2012 var det 250 personer.

En person har kunnat avföras från utredningen tack vara hemlig kameraövervakning, förra året var det inte någon. 37 personer har kunnat åtalas med stöd av uppgifter som kommit fram vid hemlig kameraövervakning, jämfört med 18 under 2012.

Anders Perklev
Riksåklagare

Göran Hellstrand
Överåklagare

Bilaga

Polisens och Tullverkets inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet

Polisens och Tullverkets användning av hemliga tvångsmedel under 2013, med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, ska i enlighet med regeringsbeslutet innehålla uppgifter om följande:

- Antalet beslut om inhämtning uppdelat på vilken brottslig verksamhet inhämtningen har avsett.
- Anonymiserade exempel som illustrerar vilken nytta myndigheterna har haft vid användandet av tvångsmedlet.

Ett beslut om inhämtning, vilket får fattas av polismyndighet eller Tullverket, är enligt aktuell lag definierat att omfatta en brottslig verksamhet, en tid som beslutet avser, ett telefonnummer eller annan adress (ex. IP-adress), en elektronisk kommunikationsutrustning eller ett geografiskt område. Redovisningen innefattar beslut under tiden från och med den 1 januari 2013 till och med den 31 december 2013. Polismyndigheternas beslut har sammanställts av Polisavdelningen vid Rikspolisstyrelsen efter inrapportering från respektive myndighet, beslut från operativa avdelningar vid Rikspolisstyrelsen är inkluderade. Tullverket har sammanställt sina beslut separat. Därefter har Rikspolisstyrelsen och Tullverket gemensamt sammanställt resultatet.

Antal inhämtningsbeslut

Sammanlagt har Polisen och Tullverket fattat **595 beslut** om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet. Besluten är fördelade inom följande brottsliga verksamheter för Polisen respektive Tullverket:

Polisen

Brottslig verksamhet	Antal beslut
Grovt narkotikabrott	454
Grovt rån	29
Mord	18
Grov allmänfarlig ödeläggelse	18
Grov penningförfalskning	17
Människohandel	9
Enstaka beslut avseende grova brott ex. grov mordbrand, grov kapning, grovt spridande av gift eller smitta.	7
Summa	553

Tullverket

Brottslig verksamhet	Antal beslut
Grov narkotikasmuggling	42
Summa	42

Anonymiserade exempel

Då lagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 2012 och redovisningen avser det första hela året (2013) därefter är det, mot bakgrund av att underrättelseverksamhet i allt väsentligt är ett långsiktigt arbete, i samtliga ärenden inte möjligt att ännu bedöma den fulla nyttan av tvångsmedlen. Då ärendena uteslutande rör grov brottslighet av relativt komplex karaktär innebär det att i flera av de ärenden som de anonymiserade exemplen beskriver pågår fortfarande förundersökningarna och domar har därför inte ännu meddelats.

Den typiskt sett vanligaste nyttan med inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation är att underrättelser avseende hantering av stora mängder narkotika vid ett flertal tillfällen på olika orter i och utanför Sverige, i kombination med inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation, lett till att förundersökningar kunnat inledas efter att rörelsemönster och kontakter mellan inblandade personer kunnat kartläggas samt att brottsmisstankar kunnat verifieras. Därefter har användning av andra hemliga tvångsmedel i kombination med spaning och utredningsarbete lett till frihetsberövanden och beslag av stora mängder narkotika. Inte sällan har samverkan skett mellan Polisen och Tullverket samt med andra länders brottsbekämpande myndigheter.

Sammanfattningsvis kan Rikspolisstyrelsen och Tullverket konstatera att information om elektronisk kommunikation är väsentlig för myndigheternas underrättelseverksamhet och att de inhämtningsmöjligheter som inhämtningslagen medger varit avgörande för att inleda förundersökning avseende en lång rad grova brott. Uppgifter om elektronisk kommunikation redan i underrätteltestadiet är ofta avgörande för att koppla samman aktörer, platser och tidpunkter samt stärka misstankar så att en väl grundad förundersökning kan inledas. Ett urval av myndigheternas anonymiserade exempel där inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation varit till nytta redovisas enligt följande:

- Underrättelser avseende leveranser av stora mängder narkotika, från Malmö till Stockholm, ledde i kombination med uppgifter om elektronisk kommunikation till att en person greps på Stockholms Central. Initialt togs 15 kg marijuana i beslag. Slutligen dömdes tio personer till sammanlagt närmare 40 års fängelse och ca 50 kg olika cannabispreparat togs i beslag.
- Underrättelser gjorde gällande att personer hemmahörande i Skåne, tidigare dömda för narkotikabrott, sysslade med framställning av canna-

bis i stor skala. Framställningen skulle ske i antingen Danmark eller Sverige. Underrättelserna tillsammans med inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation ledde till att två personer greps då de transporterade 10 kg narkotika från Danmark till Sverige.

- Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation, i kombination med underrättelser avseende omfattande hantering av narkotika i Stockholmsområdet, ledde till att ett kriminellt nätverk kunde kartläggas. Förundersökning kunde inledas och efter en tids spanings- samt utredningsåtgärder greps personerna varvid ett mycket stort parti narkotika kunde beslagtas.
- Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i kombination med underrättelser avseende att en utpekad person förfogade över stora mängder förfalskade tusenkronorssedlar ledde i kombination med annan spaning till inledande av förundersökning. Tre personer frihetsberövades och dömdes till fängelse för en rad olika brott. Avancerad utrustning för penningförfalskning togs i beslag.
- Efter underrättelser avseende att ett stort antal bränder tidigare inträffat, utan att dessa anmälts och därmed inte heller förundersökning kunnat inledas, inhämtades uppgifter om elektronisk kommunikation i syfte att upptäcka och förhindra fortsatt brottslighet. Inhämtningsbeslutet ledde i sin tur till att förundersökning gällande grov mordbrand kunde inledas och inriktas mot en misstänkt person. Därefter kunde ytterligare beslut om hemliga tvångsmedel enligt rättegångsbalken användas.
- Underrättelser i kombination med inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation ledde till att förundersökning kunde inledas mot en misstänkt person vilket senare resulterade i beslag av narkotika, vapen, ammunition och sprängmedel.
- Underrättelser avseende förberedelse till mord kunde efter analys av inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation visa att påståendena var grundlösa. Den utpekade personen kunde därmed friskrivnas från vidare misstankar och polisiära resurser kunde därmed frigöras för bekämpning av annan brottslighet.
- Underrättelser avseende att en gruppering kriminella planerade grova rån i ett annat EU-land ledde, efter inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation, till fortsatta utredningsåtgärder i det andra EU-landet.
- I ett samverkansärende mellan Polisen och Tullverket gällande smuggling av narkotika från Danmark bidrog inhämtade uppgifter om elektro-

nisk kommunikation till att identifiera ca 15 personer med olika roller i ett kriminellt nätverk. Polis och Tull genomförde en gemensam husrannsakan som resulterade i narkotikabeslag.

- I ett ärende gällande grov narkotikasmuggling från ett EU-land bidrog inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation till att det kriminella nätverket kunde kopplas till en tidigare förundersökning i ett tredje EU-land där ett större parti cannabis togs i beslag. Analysen av informationen bidrog dels till att stärka de initiala underrättelserna och dels till att ge en bild av tillvägagångssättet, vilket i sin tur är en förutsättning för det fortsatta arbetet i ärendet.
- I ärende gällande misstänkt grov narkotikasmuggling från Baltikum bidrog inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation till att den misstänkte huvudmannen i Sverige kunde kopplas till organiserad brottslighet i flera länder i och utanför EU. Kopplingarna bekräftade tidigare underrättelser avseende pågående storskalig narkotikasmuggling och den samlade analysen av informationen förväntas få stor betydelse i såväl pågående som kommande arbete mot narkotikasmuggling.